

oltooiden arbeid in God."*)
enige Evangelie-
aangeven. Deze
weeds deel van
XXII,*) dat op
ste ontmoeting
Maulde in den
nspreking wordt
ingegeven.

ulde, zoon van
veroordeeld van
en van Holland
den zeer groot-
velen ontboeze-
en alle anderen
er van een der
pe deernis over
leolaas was tek-
king, die door
den was. Niet
nde breuk, was
oor zijn gevan-
drang leefde
zijn gevangen.

n hij haar die
vergezeldde haar
kamer niets an-
ze wanhoop of
n eenzame om-
weergalmd, die
les harten, maar
ze niet tot Hem
dere angststroot-
gen, over eigen
rvoor men sid-
ontgaan, al is
eping Gods, is
van Hem. Op
ntwoordt de

er terechtstelling
in om het hart
een stervende.
een lijdelijken
prechter kon de
gen,
invloed en den
op zijn berouw
in jeugd... en

Deel II, blz. 82.
beschiednis, blz. 608

het waarachtige

zen vorm voor-
en uit het para-
en en dat door
hij hen gewekt
levensboom. Zij
om deze vrucht
der overlevering
hartigheid, maar
us, die het doel
n hof van Eden.
Ideleuwen aan
waardoor tus-
et paradijs ver-

er dit aan toe-
zaadkorrels
gelegd. Van het
assen, werd het
alzo uit drie
men- en cypres-
en uit het par-
ier houtsoorten
oder, de cypres-
es."

th heeft in het
den boom der
g plant die twijg
hout van dien

gebouwd werd.
dien boom er
een profetisch
den boom der
t toen niet ge-
r het geworpen
rt, waarvan in
n heeft het als
egd en toen de
bezoekt, over
in, waaraan de
orden en is ze

i diepe zin. Ja,
om der kennis
gegeten heeft
n opgericht.
t, het mysterie-
de klacht tot
n Maria en het
huldigt de moe-

waarop hoopte hij niet al!... Slechts op Ada hoopte hij niet. En toch, op eens stond zij daar voor hem.

„Een plotselinge gloed vloog over zijn doodsbloek gelaat, toen zijn oog viel op de vrouwengestalte in zijn gevangenkamer. Zijn doffe blik verlevendigde zich. In de meening, dat het Maria de Brimeux, en zijn „zoogenaamde" minnares was, liep hij met uitgestrekte armen op haar toe, hartstochtelijk roepend: „Maria, Maria! dat is hoop! dat is leven, dat gij tot mij komt!”

Maar Ada trad terug en hief schielijk haar sluier op, zonder iets te zeggen. Als verplet stortte hij zich aan haar voeten; zijn hoofd raakte den grond; hij hief het niet op om haar aan te zien, terwijl een gesmoord „Vergiffenis!” aan zijn lippen ontgleed.

De arme Ada was door den eersten indruk zóó geschokt, dat zij niets kon antwoorden. Haar broeder schoot haastig toe en leidde haar naar een stoel. Daarna vermaande hij den gevangene toch te trachten naar wat voegelijke kalmte.

„Gij hier, Rueel! Gij, mijn rechter!”

Ja, omdat mijn zuster het wilde, die verlangde u een woord te spreken tot afscheid.

Tot afscheid, altijd tot afscheid. Iedereen en alles spreekt mij hier van heengaan, van sterven, alsof zij meenden, dat dit mij licht valt! En God weet, ik kan nog niet, ik ben nog niet vaardig. Ben ik dan een uitgeleefd man in mijn twintigste jaar, dat ze mij schrappen uit de rij der levenden?

Rueel gaf den rampzaligen ten antwoord: overleef de vertroosting van den godsdienst, en aanmerk, dat een goed einde...

Altijd met hun einde! Als gij niet hier zijt, om mij hulp en redding te bieden, ga, en laat mij met mijn wanhoop alleen.

„Was nu, dat Ada zich oprichtte. Met zachte, snelle schreden ging zij tot hem, en even zijn schouders aanrakend met den top van haar vingers, zeide zij vleidend:

Zoo zoudt gij mij toch niet weg, Nicolaas! want ik kom u niet spreken van afscheid, maar van behoud, van redding, van leven!”

En zij hief de gevouwen handen naar hem op, zacht smeekend: Wilt gij dat niet, Nicolaas? Maar hij aentde diep en schudde somber het hoofd...

„Dan kunnen wij gaan!” sprak Rueel, zich bij zijn zuster voegende.

Voorwaar neen! zeide Ada kalm, maar ernstig, ik blijf nog, om u dien vrede te helpen zoeken, die den prikkel des doods wegneemt, en dat leven te vinden, waardoor men zal leven, al is men ook gestorven.”

Wijl zij meende, dat, als men met een stervende

der des Heeren het kruis, dat het onrechtvaardig en zonder eenigen grond de reine vrucht van haar lichaam, haar zoete vogeltje, gedood heeft met den doodelijken drank, dien slechts de zondige Adams-kinderen moesten drinken, terwijl geen vlek van Adams schuld haar zoon aankleefde. „Kruis” — zoo roept ze uit in haar smart — „gij zijt de booze stiefmoeder van mijn zoon. Gij hebt hem zoo hoog gehangen, dat ik niet eens zijn voeten kussen kan. Kruis, gij zijt mijn doodvijand, gij hebt mijn blauwe vogeltje gedood!”

Het heilige kruis geeft op deze klacht ten antwoord: „Vrouw, aan u dank ik mijn eer; uw heerlijke vrucht, die ik thans draag, straalt in rood bloed. Niet voor u alleen, neen, om de gansche wereld te redden is in u deze kostelijke bloem opgebloeid. Het bloed van Christus gaf mij den doop, in roode stroomen zich over mij uitstortend, over mij, den stam van cypressen- en olijvenhout. Gij zijt tot koningin des hemels gekroond om den wil van het kind, dat gij gebaard hebt. Ik echter zal als glanzende reliquie eens voor het oog der gansche wereld verschijnen op den dag des gericht; dan zal ik mijn klacht opheffen om uw heiligen, onschuldigen zoon, die aan mij gemarteld werd.”

Door deze woorden wordt Maria met het kruis verzocht.

Van de epische en dramatische poëzie wendten we ons tot de lyrische.

Tal van kruiszingen, waaronder er zijn van hooge schoonheid, heeft de lyriek der Middeleeuwen voortgebracht.

Uit het begin der Middeleeuwen zij hier genoemd de hymne op het lijden des Heeren van Paus Gregorius den Groote.

Ze vangt aan met de woorden: „Koning Christus, Schepper aller dingen, die de Verlosser der geloovigen zijt, laat U der deemoedigen smeekingen welgevallen en de lofzangen Uwer aanbidders”. De liefdevolle genade van Christus wordt er in geroemd, die door de weldoende wonden des kruises de banden heeft losgemaakt, waarmede onze eerste vader ons gebonden had. Christus wordt er in verheerlijkt als de Schepper der sterren, die heeft willen aanvaarden het kled des vleesch en het lijden van de verachtelijkste aller smarten. „Gij wordt, Verlosser, gehecht aan het kruis, maar de gansche aarde doet Ge beven; als Ge Uw geest overgeeft in Uaders hand, daalt er duisternis op de wereld. Weldra straalt Ge als Overwinnaar in de hoogste heerlijkheid Uws Vaders”.

had te spreken over zijn eeuwige belangen, elk getuige te veel was, verzocht zij Wijnrik heen te gaan. Deze liet hen nu, afschoon noode, samen.

„Men kan zich indenken, wat deze vrouw aan dien man in den laatsten avond van zijn leven in Christus' naam had te zeggen.

Het ontbrak haar niet aan vastheid des geloofs, noch aan vurigen ijver, noch aan dien ernst der Christelijke liefde, die innige teederheid aan volkomen getrouwheid weet te paren. Maar de ongelukkige wist de boodschap des heils, de woorden des vredes niet te verstaan, hoe klaar en eenvoudig ook aan hem voorgedragen. Met schuw opzien dacht hij aan de eeuwigheid, maar hij had over de ontzaglijke eeuwigheid zich niet dan zeer onbestemde begrippen gevormd, of eigenlijk had hij daarover nooit met volkomen ernst en geloovige belangstelling nagelacht.

„Daar is een zin om te verstaan de dingen, die van hoven zijn, en die zin ontbrak den ongelukkigen jonkman, of wel, hij had dien verstomd en verachteloos in een leven, gewijd aan de oppervlakkige genietingen der zinnen en der zinnelijkheid, en wat hij niet verstond, kon hij ook niet aannemen, niet zóó aannemen althans, dat het bij hem van wezenlijke kracht kon zijn.

„Naast de boodschap des heils stond de verdring der bekeering en voor deze bleef de jonge edelman allermeeft doof. Hij bekende schuld te hebben tegen Ada, tegen de Heeren Staten, maar tegen God, neen, dat was een al te duistere opvatting van zijn levenswandel! Tegen God had hij geen schuld. Hij was geen groot zondaar, dat hij zich behoefde te bekeeren; hij was noch spotter, noch huichelaar; hij was een goed bloedverwant geweest, een goed vriend, een edelmoedig vijand zelfs... hij had zijn zonden en zijn zwakheden gehad, dat was zoo; hij had geleefd zooals ieder jonkman van zijn tijd, maar iedereen kon ook niet leven als Doctor Gideon Florensz, en als Ada Rueel; vroom was hij niet, en hij zou het in deze laatste ure ook wel niet worden! Het zou wel hard zijn, zoo hij daarom uitgesloten moest wezen van de goedertierenheid Gods, en het was wreed van Ada, dat zij hem in dezen, juist in dezen stond nog kwam ontrusten met de mogelijkheid van zulke uitsluiting!

„Zoo was het. Ooren hebbende, hooren zij niet, oogen hebbende zien zij niet!”

Het is zoo. Hij die der dooven ooren opent, en de blinden doet zien, kon ook dezen blinde naar de ziel een plotseling inzicht geven op zichzelf, en tot een opzien brengen tot Hem, dat genoeg was voor zijn redding. Zoodra men het tusschen-treden stelt van Gods onwederstande-

Maar de grootste onder de zangers van het kruis in het begin der Middeleeuwen is Venantius Fortunatus geweest, die bisschop was van Poitiers († ongeveer 600).

Een drietal kruiszingen van hem zijn beroemd geworden. Een er van moge ik op de volgende wijze weergeven:

„Kruis, het gezegende, glanst, waaraan onze
Heer heeft gehangen.
En met Zijn druppelend bloed heeft onze
wonden geheeld.

Mild in erbarming en liefde voor zondaars ten
offer geworden,
Trok het onschuldige Lam ons uit den muil
van den wolf.

Hier met doorstokene handen verlost van
tverderf Hij de wereld
En in Zijn smaadtijken dood sluit voor den
dood Hij den weg.

Hieraan heeft men die hand met bloedige
naaglen geklonken,
Die aan de schuld en den dood Paulus en
Petrus ontrukte.

Machtig in vruchtbaarheid, o gij zoete, gij
edele kruisboom,
Dragen uw takken een vrucht, die geen der
boomen ooit droeg.

O van den rouw dezor vrucht staat op der
gestorvenen lichaam,
tKeert uit het duistere graf weder in
tleven terug.

Nimmer verzengt er de gloed al wie schuilt in
de schouw van dit loover,
Noch in de nachten de maan, noch op den
middag de zon.

Blinkende staat gij geplant aan den oever van
levende waatren,
Waar ge uw gebladerte spreidt, tsiertend
met jongdij gebloemt!

D'edelste wijnstok, hij hangt hier, van ranken
vol, tusschen uw armen,
Ziet, in het bloedige rood vloeit er de
kostlijkste wijn!

lijke genade, zijn alle hoogten geëffend en alle sterkten geslecht. Ook heeft geen menschenoog kunnen bespieden, wat er nog in dat menschenhart is omgegaan eer het scherpe zwaard den levensdraad afsneed; maar dit bedoelen wij, de indrukken en dwalingen van geheel een leven, den sterken wederstand, die er school in dit zwakke gemoed tegen den weg des Heils, haar flauwheid, haar dorheid waren hindernissen, niet te overwinnen door menschenlijke toespraak.”

En zoo moest Ada Rueel van den zielsgeliefde scheiden voor het leven, met de schrijnende droefheid in het hart, dat zij hem tot niets nut was geweest dan tot eenige afleiding en eenige vluchtige opheffing uit zijn gezonkenheid, en dat zij toch eigenlijk niets voor hem vermoedte, dan... hem zegenen en opdragen aan den Heere.

Met diepe smart keerde zij huiswaarts, doch in het besef: wat menschen vermochten, is voor hem gedaan!

De geweldige emotie had haar toch reeds gebroken krachten geheel uitgeput. Nog vóór de Maulde het schavot beklom was zij „ingegaan tot de onverstoorbare ruste”.

Heemstede.

J. P. TAZELAAR.

De Evangelisatie-Predikant.

Voor een paar weken schreef ik in dit blad een artikel over bovenstaand onderwerp, om te be- toogen, dat we met onzen Evangelisatie-arbeid in dit opzicht een nieuwen weg dienen in te slaan, waar het mogelijk is.

Het werk gebeurt door commissies en door een aantal leden der plaatselijke Kerk, die er in hun avonduren op uit trekken.

Dat is prachtig, en zal altijd een groot deel van het practische werk moeten blijven vormen. Maar we hebben ook noodig vaste werkers, die hun ge- heelen tijd er aan kunnen geven, en van wie dan de leiding uit kan gaan. In Noord-Holland zijn reeds dergelijke broeders werkzaam. En het is te hopen, dat er tal van grootere of kleinere plaatsen zullen komen, waar men dit voorbeeld volgt.

Nu zou men tegen de vergelijking met Noord- Holland kunnen aanvoeren, dat Noord-Holland een zeer groot terrein is, waar door de wijde uitge- strektheid van het terrein een arbeidsmethode als we elders overal volgen niet mogelijk is. Daar kan het eenvoudig niet door avondwerk gebeuren, en moet er dus wel een vaste arbeidskracht zijn. Maar in stad of dorp gaat dat gemakkelijker.

Daarin ligt een element van waarheid. Wat in de talloze en tamelijk ver uiteenliggende dorpen van

In de twaalfde eeuw dichtte Bernhard van Clairvaux zijn zeven groeten aan de Iede- maten van den Gekruisigde: aan Zijn voeten, Zijn knieën, Zijn handen, Zijn zijde, Zijn borst, Zijn hart en Zijn aangezicht.

Vooral de laatste is bekend geworden. Paul Gerhard bracht dit lied over in de Deutsche taal. In het Nederlandsch is het door Ter-Haar aldus vertolkt:

O hoofd, bedekt met wonden,
Belaan met smart en hoon!
O hoofd, ten spot ombonden
Met scherpe doornenkroon!
Eertijds gekroond met stralen
Van meer dan aardsehen gloed,
Waarlangs nu drupp'len dalen,
tBreng zeeg'nend u mijn groot.

Uit dezelfde eeuw moet Adam van St. Vic- tor, „de Schiller der Middeleeuwen”, genoemd worden.

„Laat ons den lof van t'kruis verheffen”, zoo vangt zijn kruislied aan. Het verheerlijkt het kruis als „het hout van den triomf”. En het roept uit: „O hoe zalig, hoe heerlijk dit altaar des heils, dat rood is van het bloed van het Lam, van dat on- bevelte Lam, dat de wereld gereinigt heeft van haar oude zondeschuld!”

Van Bonaventura, over wiens „Boom des levens” reeds gesproken werd, is de lofzang op het kruis, die begint met de woorden: „Wil aan t'heilich kruis gedenken”.

„Als ge rust of arbeidt” — zoo luidt een der coupletten — „als ge lacht of weent, als ge droef zijt of vrolijk, bij uw gaan en bij uw komen, t'zij ge lijdt of vertroost wordt, dragt het kruis in het hart”. Van het kruis heet het hier, dat het de poort is van t'paradijs, waarop vertrouwd hebben de heiligen, die de overwinning hebben verkregen; en het medicijn der wereld, waardoor Gods goed- heid wonderlijke dingen doet. Het wordt hier ge- prezen als de behoudenis der zielen, als het waar- achtige en luistervolle licht, als de zoetheid der harten; als de sierlijke boom, door het bloed van Christus gewijd, van alle vruchten vol.

En deze lofzang eindigt met de bede: „Geef, Gekruisigde, mij krachten, dat ik Uw dood be- weene, zoolang ik leef” en met de betuiging: „Met U wil ik wonden dragen en in kruis en druk ver- lang ik U te omhelzen”.

J. THUIS.